

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАШТИТА НА ПРИРОДАТА

Сл.Весник на Р.Македонија бр. 84 од 04.07.2007 година

Член 1

Во Законот за заштита на природата ("Службен весник на Република Македонија" број 67/2004 и 14/2006), во членот 6 точката 5 се менува и гласи:

"5. Предел е област (топографски дефинирана територија) која ја доживува населението и чии карактеристики се резултат на акцијата и интеракцијата на природните и/или човековите фактори, или зона која локалното население и посетителите ја доживуваат според визуелните карактеристики што се резултат на природни или културни фактори. Пределот ги рефлектира промените кои се случиле и/или се случуваат како резултат на природни сили или човекови активности во кои се опфатени културните и природните компоненти заедно;"

Точката 11 се менува и гласи:

"11. Заштита на природата е трајно зачувување на природните ресурси, генофондот и природните услови на животот кои се од егзистенцијално значење за опстанокот на човекот и за задоволување на неговите економски, здравствени, рекреативни, научни и културни потреби;"

Точката 16 се менува и гласи:

"16. Состојба на зачуваност на природното живеалиште е збир од фактори што дејствуваат на природното живеалиште и на неговите типични видови кои би можеле да влијаат на неговата долгорочна природна распространетост, структурата и неговите функции, како и на долгорочниот опстанок на типичните видови. Состојбата на зачуваност на едно природно живеалиште е поволна кога:

- природното распространување на дадениот тип живеалиште и подрачјата што ги опфаќа во рамките на тоа распространување се стабилни или се зголемуваат,
- се одликува со специфична структура и специфични функции што се неопходни за неговото долгорочно одржување и кога е реално (веројатно) дека специфичната структура и функции ќе продолжат да постојат и во догледна иднина и
- состојбата на зачуваност на неговите карактеристични видови е поволна;"

По точката 49 се додаваат десет нови точки 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58 и 59, кои гласат:

"50. Заштитено подрачје претставува географски одредена површина, издвоена или прогласена од надлежен орган за да се управува со него во смисла на постигнување на специфични цели на заштита и зачувување, односно место кое е подложено на правен или управен режим на заштита наменет за зачувување и унапредување на видовите кои во него живеат;

51. Зачувување на природата е секоја постапка која се врши заради одржување и подобрување на состојбата на зачувувањето на биолошката и пределската разновидност, вклучувајќи и преземање на мерки за

спречување и ублажување на дејствувањата на факторите кои непосредно ги загрозуваат видовите и живеалиштата, обично по пат на забрани и ограничувања;

52. Ревалоризација е стручно и научно проценување на вредностите на природното наследство во функција на потврдување, проширување, зајакнување или намалување на досегот и дејството на заштита, вклучувајќи го изземањето или престанувањето на заштитата;

53. Живеалиште на видот е средина дефинирана со специфични абиотички и биотички фактори на кои е изложен видот во секоја фаза од неговиот биолошки циклус;

54. Природни вредности се делови на живата и неживата природа кои поради своите научни, естетски, здравствени и други значења, културна, образовно-воспитна и туристичко-рекреативна функција се под посебна заштита на државата;

55. Состојба на зачуваност на видот е збир од фактори што дејствуваат врз предметниот вид кои влијаат на долгорочната распространетост и изобилството на неговите популации. Состојбата на зачуваност на видот се смета за поволна кога:

- податоците за динамиката на популацијата на предметниот вид укажуваат дека тој се одржува на долгорочна основа како компонента способна за живот на своите природни живеалишта,

- природниот опсег на видот не е намален и веројатно нема да се намали во догледна иднина и

- постои, а веројатно ќе продолжи да постои, доволно големо живеалиште за одржување на неговите популации на долгорочна основа;

56. Инвазивен вид е вид кој се вселува и надвладува во одреден екосистем на штета на друг вид често како резултат на манипулација со животната средина;

57. Примерок е секое живо или мртво самоникнато растение и габа или диво животно, некои нивни делови, развојни облици, или од нив добиени препознатливи производи, односно деривати;

58. Засегнат вид е вид во чиј природен ареал се уште постојат доволен број единки, но поради намалување на нивната бројност (густината на популацијата) тој е вклучен во една од трите категории: загрозен вид од истребување, загрозен или ранлив вид и

59. Спелеолошки објекти се природно формирани празнини подолги од пет метри во кои може да влезе човек, а димензиите на влезот се помали од длабочината или од должината на објектот (пештери, понори, пропасти и друго)."

Член 2

Во членот 10 по ставот (2) се додава нов став (3), кој гласи:

"(3) Забраната за движење на сите видови патишта, уредени патеки и полигони за возење во заштитените подрачја се уредува со одлука за режим на движење која ја донесуваат субјектите задолжени за управување со заштитеното подрачје."

Член 3

Во членот 18 по ставот (3) се додава нов став (4), кој гласи:

"(4) За планирани активности во природата за кои не се спроведува постапка за оцена на влијанието врз животната средина, правните или физичките лица кои вршат дејност или активности се должни да изготват елаборат за заштита на животната средина со цел да се оцени влијанието на дејностите или активностите врз животната средина, пред да започнат со спроведувањето на проектот и истиот да го достават до органот надлежен за одобрување на спроведувањето на проектот, согласно со Законот за животната средина."

Член 4

По членот 21 се додаваат нов наслов и нов член 21-а, кои гласат:

"Заштита и зачувување на диви видови Член 21 -а

(1) Поволна состојба на зачуваност на дивите видови се обезбедува преку заштита на нивните живеалишта и мерки за заштита за одделни видови согласно со одредбите од овој закон.

(2) Јавни патишта, улици или градби кои поминуваат преку познати преселни (миграциски) патишта на диви видови животни, се градат на начин со кој ќе се овозможи сигурно преминување на дивите видови животни.

(3) Изградените премини со кои се осигурува сигурно и непречено преминување на дивите животински видови, уживаат заштита како природни вредности.

(4) Мерките на заштита, начините на градење и одржување на премините од ставот (3) на овој член ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на заштита на природата во согласност со органот кој раководи со работите од областа на транспортот и врските.

(5) Електричните водови, техничките компоненти на водовите и ветерниците за производство на електрична енергија се изведуваат на начин со кој не се загрозуваат птиците и лилј аците од струен удар и механички повреди и/или убивања.

(6) Одредбите од ставот (5) на овој член не се однесуваат на горните водови на железниците."

Член 5

Насловот пред членот 23 и членот 23 се менуваат и гласат:

"Собирање на засегнати и заштитени диви видови растениј а, габи и животни и нивни делови

Член 23

(1) Собирањето на засегнати и заштитени диви видови растенија, габи и животни и нивни делови се врши по претходна дозвола од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на заштитата на природата.

(2) Отстрелот на диви животни се врши врз основа на претходно добиена дозвола од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на ловството, а врз основа на претходно прибавено мислење од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на заштитата на природата.

(3) Собирање на засегнати и заштитени диви видови растенија, габи, животни и нивните делови на земјоделско или шумско земјиште кое е во приватна сопственост може да се врши само со одобрение од сопственикот на тоа земјиште или шума и врз основа на дозволата од ставот (1) на овој член.

(4) Собирање на засегнати и заштитени диви видови растенија, габи, животни и нивни делови на шумско земјиште или шума која е во државна сопственост се врши во согласност со овој закон и прописите кои се однесуваат на шумите.

(5) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на заштитата на природата ги пропишува формата и содржината на барањето, како и формата и содржината и начинот и постапката на издавање на дозволата за собирање на засегнати и заштитени диви видови растенија, габи и животни и нивни делови.

(6) Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на заштитата на природата ја пропишува висината на надоместокот за собирање на засегнати и заштитени диви видови растенија, габи и животни и нивни делови.

(7) Определувањето на висината на надоместокот од ставот (6) на овој член се врши врз основа на видот кој се собира, целта за која се собира и комерцијалната вредност на видот.

(8) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на заштитата на природата води евиденција на издадените дозволи за собирање од ставот (1) на овој член.

(9) Лицата кои добиле дозвола за собирање од ставот (1) на овој член заради комерцијални цели се должни секоја година на крајот од јануари во тековната година да поднесат извештај за продадените или извезените количини за претходната година.

(10) Собирање на засегнати и заштитени видови растенија, габи, животни и нивни делови на територијата на заштитено подрачје е забрането доколку со планот за управување на заштитеното подрачје поинаку не е предвидено.

(11) Доколку со планот за управување со заштитено подрачје не е забрането собирање на засегнати и заштитени видови растенија, габи, животни и нивните делови тогаш органот на државната управа надлежен за работите од областа на заштитата на природата ја издава дозволата за собирање од ставот (1) на овој член во согласност со овој закон.

(12) Собирање на засегнати и заштитени диви видови од природните живеалишта заради вештачко одгледување (на плантажи, расадници и други облици на одгледување), правните и физичките лица можат да вршат по добивање на дозвола за собирање од ставот (1) на овој член."

Член 6

По членот 23 се додаваат нов наслов и нов член 23-а, кои гласат:

"Услови за собирање на засегнати и заштитени диви видови растенија, габи и животни и нивни делови

Член 23 - а

(1) При собирањето на засегнати и заштитени диви видови растенија, габи,

животни и нивни делови особено се води сметка видовите да се собираат во оптимална фаза на нивниот развој, при собирањето да не се оштетуваат подземните и репродуктивните органи, да се собираат во количини кои не ја загрозуваат бројноста на популацијата на видовите на подрачјето на кое се собираат, да се води сметка собирањето да се врши од подрачја кај кои степенот на загаденост е на оптимално ниво, како и да се води сметка да се преземаат други мерки и/или собирањето да се врши со средства кои не ја загрозуваат состојбата на дивите видови.

(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на заштитата на природата ги пропишува поблиските услови за начинот и времето на собирање, количината и целите на собирање и употреба, типовите на подрачја од кои можат да се собираат засегнатите и заштитените диви видови растенија, габи, животни и нивни делови, како и пропишува трајни и привремени забрани за собирање на засегнати и заштитени диви видови растенија, габи, животни и нивни делови.

(3) Вкупната количина на засегнатите и заштитените диви видови растенија, габи, животни и нивни делови кои се собираат во комерцијални цели се утврдува врз основа на претходна оценка на состојбата на видовите и мислење добиено од научни и стручни организации за густината на популацијата на засегнатите видови во природните живеалишта секоја година."

Член 7

Во членот 27 по ставот (3) се додава нов став (4), кој гласи:

"(4) Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на заштитата на природата, во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на шумарството, а по претходно мислење од Националниот совет за заштита на природата ги пропишува формата и содржината на барањето од ставот (1) на овој член, како и потребната документација што треба да се приложи кон барањето."

Член 8

Во Главата II. 2.1.4 насловот на Главата се менува и гласи: "Промет со засегнати и заштитени диви видови растенија, габи и животни".

Член 9

Насловот на членот 29 и членот 29 се менуваат и гласат:

"Промет со засегнати и заштитени диви видови растенија, габи, животни и нивни делови

Член 29

(1) Промет со засегнати и заштитени диви видови растенија, габи, животни и нивни делови заштитени врз основа на меѓународни договори ратификувани од Република Македонија, се врши на начин, под услови и по постапка определени со овој закон и во согласност со ратификуваните меѓународни договори.

(2) Промет со засегнати и заштитени диви видови растенија, габи,

животни и нивни делови претставува секој увоз во Република Македонија, извоз, транзит и/или повторен извоз што произлегува од увозот, користењето, движењето и преносот на сопственоста во Република Македонија и во државата во која се извезува видот.

(3) Промет со засегнати и заштитени диви видови растенија, габи, животни и нивни делови опфаќа промет со живи или мртви примероци, некој нивен дел или дериват, како и производ добиен со преработка на засегнат и заштитен див вид."

Член 10

Насловот на членот 30 и членот 30 се менуваат и гласат:

"Дозвола, односно сертификат за промет со засегнати и заштитени диви видови растенија, габи, животни и нивни делови

Член 30

(1) Промет со засегнати и заштитени диви видови растенија, габи, животни и нивни делови се врши само по претходна дозвола за промет или сертификат за увоз и/или извоз и/или транзит и/или повторен извоз (во натамошниот текст: дозвола или сертификат) издадена од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на заштитата на природата.

(2) Формата и содржината на образецот за барање за издавање на дозволата и сертификатот од ставот (1) на овој член, видот, формата и содржината на образецот на дозволата и на сертификатот, како и потребната документација која се приложува кон барањето, ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на заштитата на природата.

(3) Владата на Република Македонија на предлог од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на заштитата на природата ја пропишува листата на меѓународно засегнати и заштитени диви видови растенија, габи, животни и нивни делови усогласена со меѓународниот договор ратификуван од Република Македонија чиј промет се регулира со сертификат за промет од ставот (1) на овој член.

(4) Владата на Република Македонија на предлог од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на заштитата на природата, заради заштита на биолошката разновидност на подрачјето на Европа, утврдува листа на дивите видови растенија, габи, животни и нивни делови кои се прогласени за засегнати и/или заштитени на ниво на Европската унија или во други европски земји чиј промет се регулира со дозволата од ставот (1) на овој член.

(5) Владата на Република Македонија на предлог од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на заштитата на природата, заради заштита на биолошката разновидност во Република Македонија утврдува листа на дивите видови растенија, габи, животни и нивни делови чиј промет се регулира со дозволата од ставот (1) на овој член.

(6) Владата на Република Македонија на предлог на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на заштитата на природата ги пропишува начинот и постапката за издавање на дозволата,

односно сертификатот, како и видот на дозволата и сертификатот од ставот (1) на овој член кој се употребува при прометот.

(7) Владата на Република Македонија со актот донесен врз основа на ставот (6) од овој член ги определува граничните премини преку кои може да се врши прометот со засегнати и заштитени диви видови растенија и животни."

Член 11

Насловот на членот 31 и членот 31 се менуваат и гласат:

"Постапка за издавање на дозвола односно сертификат за промет со засегнати и заштитени диви видови растенија, габи, животни и нивни делови

Член 31

(1) Забрането е вршење на увоз/извоз/транзит и/или повторен извоз (во натамошниот текст: промет) во/низ/од Република Македонија на засегнати и заштитени диви видови растенија, габи, животни и нивни делови без дозвола или сертификат на начин и во постапка утврдена согласно со членот 30 од овој закон.

(2) Надлежниот орган за вршење на царински работи е должен да утврди дали прометот со засегнати и заштитени диви видови растенија, габи, животни и нивни делови се врши врз основа на издадена дозвола или сертификат.

(3) Доколку царинскиот орган утврди дека прометот се врши без потребна дозвола или сертификат и/или други документи пропишани со овој закон, или пак се сомнева во точноста на податоците во дозволата, односно сертификатот или другите документи, е должен да ја одземе и/или заплени пратката со видови се до завршување на постапката.

(4) Во случаите од ставот (3) на овој член царинскиот орган издава потврда и е должен за тоа веднаш да го извести органот надлежен за вршење на стручни работи од областа на заштитата на природата и Државниот инспекторат за животна средина на начин утврден со актот донесен врз основа на ставот (8) од овој член, а одземената, односно заплнетата пратка со примероците да ја предаде на чување на:

- овластени депозитари на конфискувани видови,
- научни и стручни организации и/или
- да ја остави на чување на царинскиот декларант или примателот, односно испраќачот со забрана за располагање.

(5) Во случаите од ставот (4) на овој член органот надлежен за вршење на стручни работи од областа на заштитата на природата одлучува за привремено или трајно згрижување на одземените, односно заплнетите примероци согласно со меѓународните ратификувани договори и позитивните прописи во Република Македонија.

(6) Кога видовите се одземени или заплнети настанатите трошоци поврзани со храна, сместување, превоз, враќање и други трошоци поврзани со постапката на одземање или заплнување е должен да ги намира царинскиот декларант или примателот. Доколку не е утврден царински декларант или примател, трошоците е должен да ги намира испраќачот, превозникот или начувачот.

(7) Органот надлежен за вршење на стручни работи од областа на

заштитата на природата води список на овластени депозитари на конфискувани видови при недозволена трговија.

(8) Владата на Република Македонија на предлог на органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на заштитата на природата поблиску го уредува начинот на постапување при промет со засегнати и заштитени диви видови растенија, габи, животни и нивни делови од страна на царинските органи, другите надлежни органи и служби на граничните премини и научните и стручните установи, како и на овластените депозитари на конфискуваните примероци при недозволен промет.

(9) Како овластен депозитар од ставот (4) на овој член може да биде правно и физичко лице кое има обезбедено простор за чување на примерокот и вработено најмалку едно лице со висока стручна спрема од областа на биолошките науки.

(10) Поблиските условите кои треба да ги исполнуваат овластените депозитари на одземени или запленети примероци ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на природата во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на ветеринарните работи."

Член 12

По членот 31 се додаваат два нови члена 31-а и 31-б, кои гласат:

"Исклучоци
Член 31 -а

(1) Не е дозволен промет, односно купување, понуда заради купување, стекнување заради комерцијални намени, прикажување во јавноста во комерцијални цели, користење заради комерцијална добивка и продажба и чување заради продажба на примероци од строго заштитени видови.

(2) Органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на заштитата на природата може, врз основа на испитување на секој случај поединечно, да направи исклучок од ставот (1) на овој член, доколку примероците:

1) биле стекнати или внесени во државата пред да почнат да важат одредбите од Конвенцијата за меѓународна трговија со загрозени видови на дива фауна и флора или друг ратификуван меѓународен договор;

2) се обработени примероци што биле стекнати пред повеќе од 50 години;

3) се внесени во Република Македонија во согласност со овој закон и прописите кои произлегуваат од него и се користат за цели кои не го загрозуваат нивниот опстанок;

4) се примероци од животински видови родени и одгледани во заробеништво или вештачки размножени примероци од растителни видови или делови или деривати од вакви примероци;

5) се потребни поради напредок на науката или за суштински биомедицински намени, во случај кога е докажано дека предметниот вид е единствениот вид што е погоден за тие намени и кога не постојат примероци од видот родени и одгледувани во заробеништво;

6) се наменети за одгледување или за размножување, со што ќе се зголемат придобивките за зачувување на засегнатиот вид;

7) имаат истражувачки или образовни намени чијашто цел е заштита или зачувувањето на видовите или

8) потекнуваат од држава и се земени од дивината во согласност со важечкото законодавство во таа држава.

(3) По исклучок, може да се врши промет со примероци од строго заштитени видови растенија вештачки размножени и животни одгледани во заробеништво, од страна на научните институции, зоолошките и ботаничките градини, исклучиво за научно-истражувачки цели.

Надоместоци

Член 31 -б

(1) Владата на Република Македонија на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на заштитата на природата ги пропишува видовите и висината на трошоците за издавање на дозволите и сертификатот од членот 30 став (1) на овој закон со засегнати и заштитени диви видови растенија, габи, животни и нивни делови.

(2) Трошоците од ставот (1) на овој член се определуваат врз основа на реалните трошоци кои ги сноси органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на заштитата на природата кои настануваат како резултат на постапката за издавање на дозволи, односно сертификати за промет, вклучувајќи ги и трошоците што ги имаат царинските органи, другите надлежни органи и служби на граничните премини и овластените научни и стручни установи, како и трошоците на овластените депозитари на конфискуваните видови при недозволен промет."

Член 13

Во членот 34 став (1) во воведната реченица зборот "загрозеност" за заменува со зборот "засегнатост".

Во ставовите (2) и (3) зборот "загрозените" се заменува со зборот "засегнатите".

Член 14

Во членот 35 ставови (1), (2) и (4) зборот "загрозените" се заменува со зборот "засегнатите".

Во ставот (3) зборот "загрозеноста" се заменува со зборот "засегнатоста", а по зборовите: "Република Македонија" се додаваат зборовите: "вклучувајќи ги и заштитените видови на ниво на Европска унија".

Во ставот (5) зборот "загрозен" се заменува со зборот "засегнат".

Член 15

Во членот 36 во насловот на членот и во ставовите (2) и (3) зборот "загрозените" се заменува со зборот "засегнатите".

Член 16

Во членот 37 став (1) точка 3 точката на крајот од реченицата се брише и се додаваат зборовите: "вклучувајќи ги и заштитените видови на ниво на Европската унија и". По точката 3 се додава нова точка 4, која гласи: "4) видови кои се чувствителни на специфичните промени во

нивното живеалиште".

Член 17

Во членот 38 став (1) по запирката по зборот "уништување" се додава зборот "собирање".

Член 18

Во членот 41 точки 1 и 2 зборот "загрозени" се заменува со зборот "засегнати". Во точката 2 зборот "загрозен" се заменува со зборот "засегнат".

Во точката 3 точката на крајот од реченицата се заменува со запирка и се додаваат зборовите: "вклучувајќи ги и заштитените видови на ниво на Европската унија".

Член 19

Во членот 43 став (1) точка 1 точката и запирката на крајот од реченицата се заменуваат со запирка и се додаваат зборовите: "растителни лепаци и куки".

Член 20

Насловот на Главата II. 2.1.8 и насловот на членот 46 се менува и гласи: "Генетски модифицирани организми".

Во членот 46 став (1) зборот "изменет" се заменува со зборот "модифициран". Во ставот (2) зборот "изменетите" се заменува со зборот "модифицираните".

Член 21

Во членот 47 ставот (2) се менува и гласи:
"Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на заштитата на природата ги утврдува типовите живеалишта, вклучувајќи го видот и степенот на нивната загрозеност и значајност која е утврдена согласно приписите на Република Македонија, меѓународните договори ратификувани согласно со Уставот на Република Македонија, прописите на Европската унија и одлуките на Советот на Европа, како и начинот на нивното означување."

Член 22

Насловот и членот 49 се менуваат и гласат:
"Следење на состојбата на типовите живеалишта

Член 49

(1) Надлежниот орган за вршење на стручни работи во областа на заштитата на природата е должен типовите живеалишта да ги документира, односно да ги означи на карта на живеалишта, како и да ја процени и следи нивната состојба на загрозеност и значајност.

(2) Типовите живеалишта се загрозени ако не се во поволна состојба на зачуваност или им се заканува исчезнување.

(3) Подрачјата со загрозени и значајни типови на живеалишта се еколошки значајни подрачја, во смисла на овој закон.

(4) Начинот на изготвувањето, одржувањето и означувањето на картата од

ставот (1) на овој член, начинот за определување на степеност на загроеност, начинот на вршење на процената на состојбата и загроеноста на типовите живеалишта, како и типови живеалишта за чиешто зачувување е неопходно одредување на посебни подрачја за зачувување, ги пропишува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на заштитата на природата.

(5) Следењето на состојбата на загроеноста на живеалиштата надлежниот орган за вршење на стручни работи од областа на заштитата на природата може да го довери на акредитирани правни лица согласно со членот 148 од овој закон."

Член 23

Во членот 51 став (2) точка 2 зборот "загрозени" се заменува со зборот "засегнати".

Во ставот (2) точката 4 се менува и гласи:

"4) подрачја со типови живеалишта кои се загрозени или значајни за Република Македонија, како и на меѓународно и на ниво на Европската унија;"

Во ставот (2) точката 6 се менува и гласи:

"6) подрачја на живеалишта на видови кои се заштитени врз основа на меѓународни договори ратификувани согласно со Уставот на Република Македонија, вклучувајќи ги и заштитените видови на ниво на Европската унија;"

Член 24

Во членот 53 ставот (3) се менува и гласи:

"Владата на Република Македонија на предлог на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на заштитата на природата, а по претходно прибавено мислење од Националниот совет за заштита на природата ја утврдува еколошката мрежа во чиј состав влегуваат еколошки значајните подрачја и системот на еколошките коридори и меѓународно еколошки значајните подрачја, како и начинот на нивно управување на територијата на Република Македонија."

Во ставот (4) зборовите: "во целост соодветствува со" се заменуваат со зборовите: "ја вклучува и".

По ставот (4) се додава нов став (5), кој гласи:

"(5) Еколошката мрежа од ставот (3) на овој член задолжително се зема предвид при изработка на планските документи за организација, уредување, користење и заштита на просторот во Република Македонија."

Член 25

Во членот 54 по ставот (1) се додаваат четири нови става (2), (3), (4) и (5), кои гласат: "(2) Зачувувањето и заштитата на шумските екосистеми се обезбедува според принципите на одржлив развој, зачувување и одржување на природниот состав на видовите и нивната природна обнова.

(3) Мерките и активностите за заштита на шумските екосистеми во

рамките на заштитените подрачја се содржани во Планот за управување со заштитеното подрачје.

(4) Пошумувањето во заштитените подрачја се врши со автохтони видови на дрвја, во состав кој го одржува природниот состав на екосистемот.

(5) Пошумувањето на нешумски површини се спроведува само ако со тоа не се загрозуваат ретките и загрозените типови на живеалишта на начин кој е уреден со Планот за управување со заштитеното подрачје."

Член 26

Во членот 62 став (1) точката на крајот од реченицата се заменува со запирка и се додаваат зборовите: " како и екотуризам во согласност со принципите на одржлив развој".

Член 27

Во членот 64 ставот (2) се брише.

Член 28

Во членот 65 став (3) зборовите: "меѓународните мрежи на заштитени подрачја" се заменуваат со зборовите: "еколошката мрежа", а зборовите до крајот на реченицата се бришат.

Член 29

Во членот 84 ставовите (1) и (2) се менуваат и гласат:
"Заштитен предел е подрачје каде што интеракцијата на луѓето со природата во текот на времето создала предел кој се истакнува од другата околина по своите географски особености, биолошката разновидност и творбите на човекот и има рекреативно, историско и научно значење. Заштитата на пределот ќе се врши преку преземање на активности за зачувување и одржување на значајните или карактеристичните особини на пределот произлезени од неговата природна конфигурација а и/или од типот на човековата активност."

Член 30

Во членот 92 ставот (4) се менува и гласи:
"Актот за прогласување на заштитеното подрачје содржи: назив на заштитеното подрачје, категорија на заштита, географски карактеристики и други основни обележја, картографски приказ со вцртани граници на распространување, типови на зони во заштитеното подрачје, режим на заштита, субјект кој ќе управува и други прашања утврдени со актот за прогласување."

По ставот (4) се додаваат три нови става (5), (6) и (7), кои гласат:
"(5) Ако се изгубат обележјата заради кои е прогласено заштитеното подрачје, надлежниот орган за вршење на стручни работи во областа на заштитата на природата е должен да поведе постапка за престанок на заштитата.

(6) Престанување на заштитата се врши на ист начин и во постапка како што бил донесен актот за прогласување на заштитата.

(7) Актот за прогласување и актот за престанување на заштитата се доставуваат до надлежниот орган заради забележување во земјишните

книги."

Член 31

Во членот 98 став (5) зборовите: "актот за прогласување" се заменуваат со зборовите: "планот за управување".

Член 32

Во членот 104 став (4) зборовите: "природното наследство" се заменуваат со зборовите: "заштитеното подрачје".

Член 33

Во членот 107 ставот (1) се менува и гласи:
"Заштитниот појас по правило е површина надвор од заштитеното подрачје и има улога да ги заштити, онаму каде што има потреба, зоните од членовите 104, 105 и 106 на овој закон од заканите што потекнуваат надвор од заштитеното подрачје."

Во ставот (3) на почетокот од реченицата по зборовите: "заштитниот појас" се додаваат зборовите: "по потреба".

По ставот (3) се додава нов став (4), кој гласи:
"(4) Субјектот кој управува со заштитеното подрачје е должен да се грижи и да презема соодветни мерки во заштитниот појас со цел да се намалат заканите за заштитеното подрачје."

Член 34

Во членот 109 став (1) по зборовите: "службена униформа и оружје" се додаваат зборовите: "и палка за застанување".

Во ставот (2) точката на крајот на реченицата се заменува со запирка и се додаваат зборовите: "на предлог на субјектот задолжен за управување со заштитено подрачје".

Член 35

Во членовите 114 и 115 зборот "наследство" се заменува со зборот "богатство".

Член 36

Во членот 122 по ставот (4) се додава нов став (5), кој гласи:
"(5) За натамошно постапување со откриените спелеолошки објекти министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на заштитата на природата издава решение во рок од 30 дена од денот на пријавувањето на откриениот спелеолошки објект."

Член 37

Во членот 124 по ставот (2) се додаваат три нови става (3), (4) и (5), кои гласат: "(3) Со спелеолошкиот објект кој се наоѓа во заштитено подрачје управува субјектот задолжен за управување со заштитеното подрачје, во согласност со одредбите на овој закон.

(4) За спелеолошкиот објект кој не е посебно заштитен или се наоѓа надвор од заштитено подрачје, управувањето заради посетување и

разгледување може да се врши од овластено правно или физичко лице од органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на заштитата на природата избран врз основа на јавен конкурс.

(5) Како овластен за управување со спелеолошки објект може да биде определено правно и физичко лице кое има искуство во заштита и истражување на спелеолошки објекти од најмалку пет години и располага со кадар кој има завршено висока стручна спрема од областа на геолошките и географските науки."

Член 38

Во членот 138 став (1) зборовите: "на основачот" се заменуваат со зборовите: "од органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на заштитата на природата".

Член 39

Во членот 141 став (2) точката 1 се менува и гласи: "1) да има завршено високо образование;". Во ставот (2) точката 2 се менува и гласи: "2) да има најмалку пет години работно искуство;".

Член 40

Насловот на членот 169 се менува и гласи: "Државни инспектори за заштита на природата".

Во членот 169 став (1) пред зборовите: "инспектор за заштита на природата" се додава зборот "државни", а по зборот "природата" се додаваат зборовите: "(во натамошниот текст: државни инспектори)".

Во ставот (2) зборовите: "инспекторите за заштита на природата" се заменуваат со зборовите: "државните инспектори".

Член 41

Во членот 170 зборовите: "инспектори за заштита на природата" се заменуваат со зборовите: "државни инспектори".

Член 42

Во членовите 171, 172, 173 и 174 зборовите: "инспекторите за заштита на природата" се заменуваат со зборовите: "државните инспектори".

Член 43

Во насловот на поглавјето IX.2 зборот "Прекршоци" се заменува со зборовите: "Прекршочни одредби".

Член 44

Насловот на членот 181 и членот 181 се менуваат и гласат:
"Прекршочни санкции за правните и за физичките лица

Член 181

(1) Глоба во износ од 1.500 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на правно лице доколку:

1) не дозволи непречен премин на други лица и друга употреба на земјиштето кое го има во сопственост, заради спроведување на

- предвидените мерки и активности за заштита на природата (член 8);
- 2) организира движење со моторни возила или се движи со моторни возила во природата, освен во населени места и сите видови патишта, уредени патеки и полигони за возење (член 10);
 - 3) недоволно изврши промена на користењето на земјиштето спротивно на одредбите од овој или друг закон и со тоа предизвика штета во природата (член 11);
 - 4) спроведува научно истражување во природата на подрачјето на национален парк без претходна најава (член 24);
 - 5) не го извести органот на државната управа надлежен за вршење на работите од областа на заштитата на природата за добиените резултати од спроведеното истражување (член 24);
 - 6) користи неселективни средства за заробување или отстрел на заштитени диви животни, како и средства кои можат да предизвикаат локално исчезнување или сериозно вознемирување на популациите (член 43);
 - 7) недоволно организира студиски посети во функција на остварување на научно истражување (член 71 став (1) точка 2);
 - 8) недоволно организира движење на луѓе надвор од утврдените патеки во недоволени цели во подрачјето на строгиот природен резерват (член 71 став (1) точка 3);
 - 9) запали оган во подрачјето на строгиот природен резерват (член 71 став (1) точка 4);
 - 10) недоволно собира семе и семенски материјал, диви растенија, габи и животни заради научни истражувања (член 71 став (1) точка 5);
 - 11) недоволно собира семе и семенски материјал, диви растенија, габи и животни заради обновување на популациите на друго подрачје (член 71 став (1) точка 5);
 - 12) недоволно собира семе и семенски материјал, диви растенија, габи и животни заради обновување на популациите на друго подрачје на начин и во период кои можат да предизвикаат нарушување на екосистемот (член 71 став (1) точка 5);
 - 13) презема активности со кои се загрозува изворноста на природата во националниот парк (член 75 став (1));
 - 14) врши туристичко-рекреативни дејности, како и екстензивно земјоделство и рибарство на начин со кој се загрозува опстанокот на видовите и нивната природна рамнотежа (член 75 став (2));
 - 15) презема активности кои ги загрозуваат обележјата и вредностите, заради кои определено подрачје е прогласено за споменик на природата (член 76);
 - 16) презема активности на несоодветно искористување на земјиштето во паркот на природата (член 81);
 - 17) постапува спротивно на одредбите од членот 82 на овој закон;
 - 18) не го чува, односно не се грижи за природното наследство кое се наоѓа на имот кој е во негова сопственост (член 113);
 - 19) не овозможи спроведување на дозволено истражување, проучување или мониторинг на природното наследство кое се наоѓа на имот кој е во негова сопственост (член 115);
 - 20) организира снимање филмови или фотографирање, односно снима

- филмови или фотографира со електронска опрема во спелеолошки објект, без дозвола (член 124 став (1) точка 4);
- 21) недозволено користи или уредува спелеолошки објект или негов дел (член 124 став (1) точка 1);
- 22) недозволено затвори влез или некој дел од пештера (член 124 став (1) точка 2);
- 23) недозволено врши изградба, обнова или санација на какви било подземни објекти (член 124 став (1) точка 2);
- 24) спроведува недозволени истражувања или изведува експерименти во спелеолошки објекти (член 124 став (1) точка 3);
- 25) недозволено собира растенија, габи или животни од спелеолошки објекти или негов дел (член 124 став (1) точка 3);
- 26) презема активности кои на кој било начин можат да влијаат врз темелните карактеристики, условите и природната флора и фауна во спелеолошкиот објект или неговото надземно заштитно подрачје (член 124 став (1) точка 5) и
- 27) не дозволи пристап и разгледување на спелеолошкиот објект кој се наоѓа на имот кој е во негова сопственост, за дозволени цели (член 126) .
- (2) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на одговорното лице во правното лице за дејствијата од ставот (1) на овој член.
- (3) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичкото лице за дејствијата од ставот (1) на овој член.
- (4) Доколку со прекршоците од ставот (1) точки 2, 3, 4, 6, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 23, 24, 25 и 26 на овој член настане поголема штета врз природата се изрекува санкција сразмерна на причинетата штета, но најмногу до трикратен износ од износот утврден со ставот (1) на овој член.
- (5) Надлежен орган за водење на прекршочната постапка и за изрекување на прекршоците од овој член е Прекршочната комисија формирана согласно со Законот за животната средина."

Член 45

Насловот на членот 182 и членот 182 се менуваат и гласат:
"Прекршочни санкции за правните и за физичките лица
Член 182

- (1) Глоба во износ од 3.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице доколку:
- 1) презема активности за користење на природата на начин кој предизвикува оштетување или уништување на биолошката разновидност (член 12 точка 1);
- 2) презема активности за користење на природата на начин кој предизвикува деградација на почвата и губење на нејзината плодност (член 12 точка 2);
- 3) презема активности за користење на природата на начин кој доведува до оштетување на површинските или подземните геоморфолошки формации (член 12 точка 3);
- 4) користи забранети средства за заштита на растенијата (член 13);

- 5) презема активности за користење на природните ресурси чие користење е ограничено или забрането (член 14);
- 6) презема активности за користење на природните ресурси во обем кој не соодветствува на ограничувањето пропишано од министерот за животна средина и просторно планирање (член 14);
- 7) преземе активности во природата, а за кој е должен да изработи елаборат за оцена на прифатливоста за природата согласно со членовите 18 став (2) и 18-а, како и не го достави на одобрување на надлежниот орган;
- 8) преземе активности во природата без претходно добиено одобрение за прифатливост на проектот или не постапува согласно со елаборатот (член 18-а став (2));
- 9) недоволно собира засегнати и заштитени видови растенија, габи и животни (член 23);
- 10) недоволно врши заробување и отстрел на животни (член 23);
- 11) не поднесе извештај за продадени или извезени количини во рокот определен во членот 23 од овој закон;
- 12) засегнатите и заштитени видови растенија, габи и животни и нивни делови се собираат спротивно на условите пропишани во членот 23-а од овој закон и прописите кои произлегуваат од него;
- 13) врши промет без претходна дозвола, односно сертификат за промет (член 30);
- 14) користи примероци кои ги внел во прометот за поинаква цел од онаа која била наведена во дозволата (член 31);
- 15) чува автохтони диви животински видови во несоодветни услови во заробеништво (член 32);
- 16) чува автохтони и алохтони диви видови во заробеништво без дозвола (член 33);
- 17) постапува спротивно на забраната од членот 38 став (1) на овој закон;
- 18) не пријави пронаоѓање на мртви, болни и повредени единки од строго заштитени диви видови животни во органот на државната управа надлежен за вршење на работита од областа на заштитата на природата (член 40);
- 19) користи неселективни средства за заробување или отстрел на заштитени диви животински видови, како и средства кои можат да предизвикаат локално исчезнување или сериозно вознемирување на популациите (член 43);
- 20) презема активности за изградба на објекти покрај природните извори, покрај брегот на природните водотеци, крајбрежјето на природните и вештачките езера, како и плавените рамнини на водотеците спротивно на одредбите од овој закон (член 58);
- 21) презема активности за стопанисување со пасишта и тревни површини кое не е на традиционален начин (член 60);
- 22) постапува спротивно на одредбите од членот 71 на овој закон;
- 23) запали оган во подрачјето на националниот парк на места кои не се утврдени како места за палење оган во планот за управување со националниот парк (член 75 став (1));
- 24) постапува спротивно на одредбите од членот 76 на овој закон;
- 25) не овозможи спроведување на дозволено истражување, проучување или мониторинг на природното наследство кое се наоѓа на

- имот кој е во негова сопственост (член 115);
- 26) недозволено затвори влез или некој дел од пештера (член 124 став (1) точка 2);
- 27) недозволено врши изградба, обнова или санација на какви било подземни објекти (член 124 став (1) точка 2);
- 28) спроведува недозволени истражувања или изведува експерименти во спелеолошки објекти (член 124 став (1) точка 3);
- 29) недозволено собира растенија, габи или животни од спелеолошки објекти или негов дел (член 124 став (1) точка 3);
- 30) презема активности кои на кој било начин можат да влијаат врз темелните карактеристики, условите и природната флора и фауна во спелеолошкиот објект или неговото надземно заштитно подрачје (член 124 став (1) точка 5) и
- 31) не пријави пронаоѓање на минерали и фосили кои имаат стекнато статус на природно наследство (член 131).
- (2) Глоба во износ од 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на одговорното лице во правното лице за дејствијата од ставот (1) на овој член.
- (3) Глоба во износ од 800 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичкото лице за дејствијата од ставот (1) на овој член.
- (4) Доколку со прекршоците од ставот (1) на овј член настане поголема штета врз природата се изрекува санкција сразмерна на причинетата штета но најмногу до петкратен износ од износот утврден со ставот (1) на овој член.
- (5) Надлежен орган за изрекување на прекршоците од овој член е Прекршочната комисија формирана согласно со Законот за животната средина."

Член 46

Насловот на членот 183 и членот 183 се менуваат и гласат:

"Прекршочни санкции за правните и за физичките лица

Член 183

- (1) Глоба во износ од 8.000 до 20.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице доколку:
- 1) не преземе активности за спроведување на утврдените компензаторни мерки (член 19);
 - 2) недозволено спроведува научно истражување во природата на територијата на Република Македонија (член 24);
 - 3) внесува во прометот примероци со лажна, фалсификувана или неважечка дозвола (член 30);
 - 4) превезува живи примероци спротивно на одредбите од членот 31 на овој закон;
 - 5) овластениот депозитар на конфискувани видови постапува спротивно на позитивните прописи и меѓународно ратификувани договори од Република Македонија а со одземените, односно запленетите видови имајќи ги предвид меѓународните ратификувани договори и позитивните прописи (член 31);
 - 6) чува алохтони диви животински видови кои можат да предизвикаат

- опасност по животот и здравјето на луѓето (член 32);
- 7) постапува спротивно на забраната од членот 38 став (2) на овој закон;
- 8) користи заштитени диви видови на начин и во обем кој ја доведува во опасност поволната состојба на нивната зачуваност (член 42);
- 9) преградува водотеци или го намалува количеството на вода под биолошкиот минимум или ги исушува или затрупува изворите, мочуриштата и другите водни живеалишта (член 56);
- 10) презема активности за користењето на природните богатства покрај природните извори, покрај брегот на природните водотеци, крајбрежјето на природните и вештачките езера, како и плавените рамнини на водотеците спротивно на одредбите од овој закон (член 58);
- 11) врши риболов или друга употреба на делови од водните живеалишта спротивно на пропишаното привремено или трајно ограничување (член 59);
- 12) при арондација уништи или оштети меѓни живеалишта (член 61);
- 13) не го чува, односно не се грижи за природното наследство кое се наоѓа на имот кој е во негова сопственост (член 113);
- 14) при спроведување на истражување и експлоатација на минералните суровини или при спроведување на други активности кои можат да предизвикаат промени на пределот не ги отстрани или намали во најголема можна мера штетните последици на пределот (член 121);
- 15) недозволено користи или уредува спелеолошки објект или негов дел (член 124 став (1) точка 1);
- 16) преземе активности за затворање на влезот, попречување на користењето или други активности кои можат да го загорат или оштетат спелеолошкиот објект кој се наоѓа на имот во приватна сопственост (член 126 став (1));
- 17) при вршење на дејности или изградба од јавен интерес не ги преземе сите потребни мерки и активности за заштита на наоѓалиште на минерали и фосили (член 127 став (2)) и
- 18) недозволено зема од природата минерали или фосили кои стекнале статус на природно наследство или се наоѓаат во заштитено подрачје (член 130).
- (2) Глоба во износ од 1.400 до 2.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на одговорното лице во правното лице за дејствијата од ставот (1) на овој член.
- (3) Глоба во износ од 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичкото лице за дејствијата од ставот (1) на овој член.
- (4) Доколку со прекршоците од ставот (1) на овј член ќе настане поголема штета врз природата се изрекува санкција сразмерна на причинетата штета, но најмногу до седумкратен износ од износот утврден со ставот (1) на овој член.
- (5) Надлежен орган за изрекување на прекршочните санкции од овој член е надлежниот суд."

Член 47

По членот 183 се додаваат три нови члена 183-а, 183-б и 183-в, кои гласат:

"Прекршочни санкции за физички лица
Член 183-а

(1) Глоба во износ од 50 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице доколку:

- 1) остава, фрла и/или напушта отпад во заштитено подрачје;
- 2) пали огин во заштитени подрачја и
- 3) фрла отпушоци од цигари во заштитено подрачје.

(2) Глоба во износ од 60 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице доколку:

- 1) се движи надвор од патеката за посетители или на места забранети за посетители;
- 2) непримерно се однесува во заштитеното подрачје и притоа не постапува по укажувањата на чуварската служба во заштитеното подрачје и
- 3) создава бучава или на друг начин ги вознемирува заштитените диви животински видови.

(3) Глоба во износ од 70 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице доколку:

- 1) не се легитимира на барање на чуварската служба основана или определена од субјектите кои ги вршат работите на управување со заштитеното подрачје и
- 2) сече дрва или кине или на друг начин уништува загрозуени и строго заштитени видови растенија во заштитено подрачје.

(4) Глоба во износ од 100 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице доколку:

- 1) не ја извести чуварската служба основана или определена од субјектите кои ги вршат работите на управување со заштитеното подрачје за забележано загрозување на одредени видови или за недозволен активности кои се спроведуваат на заштитеното подрачје.

(5) За прекршоците од овој член државните инспектори за природа, работник на органот на државната управа надлежен за работите од областа на внатрешни работи, чуварската служба основана или определена од субјектите кои ги вршат работите на управување со заштитеното подрачје можат да ја изречат на лице место со врачување на покана за плаќање на глоба која сторителот е должен да ја плати во рок од осум дена.

(6) Ако сторителот за прекршоците од овој член го признае делото што му се става на товар или ако овластеното службено лице од ставот (5) на овој член прекршокот го утврди лично или го утврди со употреба на соодветни технички средства и направи, службеното лице веднаш ќе издаде платен налог.

(7) Се смета дека сторителот на прекршокот со потписот на приемот на платниот налог се согласува да ја плати глобата.

(8) Сторителот е должен да ја плати глобата утврдена според овој член во рок од осум дена од приемот на платниот налог на сметката означена во платниот налог. Сторителот кој ќе ја плати глобата во тој рок, ќе плати само половина од изречената глоба. Поуката за тоа право е дел од

правната поука на платниот налог.

(9) Во постапката која ќе заврши со издавање на налогот не се плаќаат трошоците на постапката доколку глобата е платена од сторителот.

(10) Доколку глобата од ставот (5) на овој член не се плати во определениот рок, службените лица од ставот (5) на овој член се должни да поднесат барање за поведување на прекршочна постапка пред Прекршочната комисија.

(11) Надлежен орган за водење на прекршочната постапка и за изрекување на прекршоците од овој член е Прекршочната комисија формирана согласно со Законот за животната средина.

Постапка за порамнување и посредување

Член 183 - б

(1) За прекршоците утврдени во членовите 181, 182, 183 и 183-а од овој закон државните инспектори се должни на сторителот на прекршокот најпрво да му предложат постапка за порамнување пред да поднесат барање за прекршочна постапка.

(2) За прекршоците од членовите 181, 182 и 183 на овој закон државните инспектори можат на сторителот на прекршокот да му понудат посредување и постигнување согласност со која сторителот на прекршокот треба да ја плати глобата, другите давачки или да ги отстрани последиците од прекршокот.

(3) За прекршоците од членот 183 на овој закон државните инспектори, како и сторителите на прекршокот можат да се согласат за започнување постапка на медијација, пред да биде поднесено барањето за покренување на прекршочната постапка.

(4) Во случаите во кои е постигната согласност за порамнувањето и посредувањето, глобата на сторителот може да биде намалена најмногу за една половина од максимум пропишаната глоба за прекршокот.

(5) Постапките за порамнување и посредување се водат согласно со одредбите од Законот за животната средина.

Водење на прекршочната постапка

Член 183-в

Постапката пред прекршочниот орган се води согласно со одредбите на Законот за животната средина."

Х. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 48

Во членот 187 став (1) зборот "три" се заменува со зборот "шест".

Член 49

Во членот 188 став (1) зборот "една" се заменува со зборот "три".

Член 50

Во членот 190 по ставот (2) се додава нов став (3), кој гласи:

"(3) Електричните столбови и техничките компоненти кои се изградени пред влегувањето на сила на овој закон и кои во висок степен ги загрозуваат птиците и лилјациите, во рок од пет години од денот на

влегувањето во сила на овој закон се должни да спроведат нужни мерки за заштита на птиците и лилјаците од струен удар."

Член 51

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".